

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ДП «Івано Франківський лігосп»
_____ **Бойчук М. Я.**

**План лісоуправління
державного підприємства
«Івано-Франківське лісове господарство»
на 2018 рік**

м. Івано-Франківськ – 2018 рік

Вступ	2
1. Цілі і задачі ведення лісового господарства і лісокористування.	2
2. Характеристика лісових ресурсів.....	3
3. Система управління лісовими ресурсами.....	5
4. Обґрунтування розміру розрахункової лісосіки.....	6
5. Умови для моніторингу приросту і динаміки таксаційних показників лісового фонду.....	7
6. Природоохоронні заходи щодо охорони довкілля.....	8
7. План виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин.....	9
8. План виявлення та управління лісів високої природоохоронної цінності (ЛВПЦ)	10
9. Опис і обґрунтування використання відповідної заготівельної техніки та устаткування.....	11

Вступ

В сучасних умовах ринкової конкуренції, інтенсифікації та прискорення темпів науково-технічного прогресу основне місце належить вирішенню проблем ефективності економічної системи. Ефективність, як економічна мета суспільного розвитку - це відношення фінансових результатів, соціальних наслідків та економічних ефектів до витрат, з ними пов'язаних, що виражаються у грошовій формі.

План заходів по веденню лісового господарства або лісоуправління передбачає висвітлення довгострокових цілей ведення лісового господарства, основна із яких – підвищення ефективності виробництва, або диверсифікація, впровадження якої зумовлено такими чинниками, як труднощами становлення нових економічних відносин та недосконалістю законодавчих актів у державі, необхідністю подолання суперечностей між екологічними, економічними і соціальними цілями, необхідністю забезпечення сталого розвитку лісового господарства шляхом підвищення ефективності управління, багатоцільового використання лісових ресурсів, корисних властивостей лісу та інше.

1. Цілі і задачі ведення лісового господарства і лісокористування

Основні цілі і задачі ведення лісового господарства наступні:

- використання лісових ресурсів у відповідності до їх цільового призначення;
- використання лісових ресурсів повинно базуватись на принципах невиснажливості та безперервності і проводитись в обсягах, які не перевищують щорічного приросту деревини;
- ефективне використання лісових ресурсів на ринкових засадах;
- удосконалення економічно-фінансового стану підприємства;
- забезпечення прибутковості ведення лісового господарства;
- нарощування ресурсного і екологічного потенціалу лісу;
- розроблення системи заходів щодо розширеного відтворення лісових ресурсів з орієнтацією на багатоцільове використання лісів;
- вирішення лісівничо-екологічних проблем в зоні діяльності лісгоспу;
- оптимізація структури підприємства, збільшення лісистості території;
- розробка та проведення комплексу заходів щодо охорони та захисту лісових ресурсів, які би унеможливили або сприяли зменшенню фактів незаконного вирубування деревини;
- розширення природно-заповідного фонду для збереження типових та унікальних природних комплексів та об'єктів рослинного і тваринного світу;
- здійснення системи заходів щодо сприяння розвитку підприємницької діяльності підприємницьких структур;
- впровадження сучасних організаційних форм господарювання, сприяння покращенню лісівничо- економічних показників діяльності підприємства;
- зростання зайнятості, посилення соціальної захищеності та збільшення добробуту працівників лісгоспу;
- сприяння вирішенню соціальних, екологічних і економічних проблем місцевих громад;
- забезпечення широкого висвітлення лісогосподарських заходів у засобах масової інформації;
- співпраця з науковими, екологічними та громадськими організаціями у формування лісової політики.

Рівень досягнення поставлених цілей і задач буде оцінюватись через кількісні Результати, такі як економічні, соціальні та екологічні. Зрозуміло, що оцінка цих результатів не може претендувати на виняткову точність, але вона необхідна з погляду перспектив розвитку лісового господарства підприємства.

2. Характеристика лісових ресурсів

Для економічного потенціалу Івано - Франківської області ліси мають надзвичайно важливе значення. Ліси використовують як ресурсний матеріал для розвитку різних галузей економіки, створюють придатні умови для життя людини. Лісові ресурси — це і деревина, і технічна сировина, і харчові та кормові ресурси. Важливого значення набувають ліси як засіб охорони навколишнього середовища. Завдяки захисним властивостям ліси сприяють поліпшенню водного режиму територій, підвищенню врожайності сільськогосподарських культур.

Лісове господарство в економіці району розташування займає значне місце. Основні напрямки його розвитку – це раціональне використання лісових ресурсів із посиленням ґрунтозахисних, водорегулюючих і рекреаційно-оздоровчих функцій лісу.

Район розташування ДП «Івано-Франківський лісгосп» відноситься до промислових районів області з добре розвинутим сільським господарством . Провідною галуззю народного господарства районів розташування державного підприємства є хімічна ,деревобробна і харчова промисловість. Переробкою деревини займається Івано-Франківська меблева фабрика.

Найбільшими споживачами деревини ТОВ “Свісс- Кроно ”ТЗОВ «УНІПЛИТ»ТОВ «Свиспан Лімітед», підприємства району, місцеве населення і промислові підприємства обласного значення, які займаються переробкою деревини.

Наявні в лісовому фонді сільськогосподарські угіддя використовуються для потреб мисливського господарства, службових наділів працівників лісгоспу.

Випас худоби в лісовому фонді проводиться на незначних площах місцевим населенням.

З побічних лісових користувань мають місце збір грибів, ягід, лікарської сировини, які проводяться місцевим населенням для власних потреб.

Крім задоволення потреб народного господарства в деревині і продукції побічних лісових користувань, лісові насадження мають важливе природоохоронне і рекреаційне значення.

Лісистість зони діяльності державного підприємства нерівномірна і складає 21,0%. Ліси по території Івано- Франківського лісгоспу розташовані нерівномірно, окремими урочищами і тільки Хрипелівське лісництво являє собою практично один великий вкритий лісовою рослинністю масив.

Загальна площа лісового фонду ДП «Івано-Франківський лісгосп» становить 21,963 тис. га , в тому числі вкриті лісовою рослинністю землі 22782 га.

В основу організації процесу лісокористування закладений поділ лісів на категорії, в залежності від їх екологічного та народногосподарського значення, розташування та виконання ними функцій. Лісовим кодексом України визначено поділ лісів на категорії лісів.

Згідно матеріалів базового лісовпорядкування 2009 року, площа лісових земельних ділянок , в межах категорій лісів розподіляються наступним чином:

Категорії лісів	Площа за даними теперішнього лісовпорядкування	
	га	%
Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення		
Регіональні ландшафтні парки (зона регульованої рекреації)	51,0	0,2
Регіональні ландшафтні парки (зона стаціонарної рекреації)	887,0	3,6
Регіональні ландшафтні парки (господарська зона)	341,0	1,4

Категорії лісів	Площа за даними теперішнього лісовпорядкування	
	га	%
Заповідні лісові урочища	101,4	0,4
Заказники	953,0	3,8
<i>Разом по категорії лісу</i>	2333,4	9,4
Рекреаційно-оздоровчі ліси		
Ліси у межах міст, сидищ та інших населених пунктів	17,5	0,1
Лісопаркова частина	6768,5	27,1
Лісогосподарська частина	7954,0	32,0
<i>Разом по категорії лісу</i>	14740,0	59,1
<i>Захисні ліси</i>		
Ліси протиерозійні	3309,2	13,3
Ліси уздовж смуг відведення автомобільних доріг	36,0	0,1
Ліси уздовж берегів річок	157,8	0,6
<i>Разом по категорії лісу</i>	3503	14,0
<i>Експлуатаційні ліси</i>		
Експлуатаційні ліси	4348,6	17,5
Всього по лісогосподарському підприємству	24963	100,0

Існуючий поділ площі на категорії лісів відповідає господарському значенню, природним та економічним умовам району розташування лісгоспу.

Розподіл загальних запасів деревостанів за панівними породами та групами віку.

Порода	Усього	Розподіл загальних запасів деревостанів по групах віку, га			
		Молодняки	Середньовікові	Пристигаючі	Стигли і перестійні
Разом:					
В т.ч. Сосна	118,72	18,36	95,6	4,76	-
Модрина	5,51	0,50	1,84	0,68	2,49
Ялина	1449,96	74,17	931,48	306,28	138,03
Ялиця	84,61	2,42	74,48	2,11	7,4
Дуб високоствобурний	2135,79	181,54	1809,21	137,23	7,81
Дуб низькоствобурний	269,26	0,43	60,7	57,91	150,22
Граб	214,13	-	49,27	84,8	80,06
Клен	26,42	1,3	24,39	0,73	-
Бук лісовий	399,23	3,06	228,79	90,91	76,47
Береза	123,91	0,33	11,38	15,79	96,41
Осика	19,38	1,02	1,48	2,84	14,04
<i>Вільха</i>	112,94	0,39	33,08	21,69	57,78
<i>Ясен</i>	30,32	3,85	15,96	10,51	-
<i>Липа</i>	144,98	-	80,09	37,18	27,71

3. Система управління лісовими ресурсами

Система управління лісами базується на засадах екологічної безпеки та з урахуванням вимог, які висуваються міжнародними природоохоронними конвенціями.

Базовим законом України про ліси і систему управління в них є Лісовий кодекс України. Правові аспекти лісгосподарського виробництва та використання і відтворення лісових ресурсів визначено Земельним кодексом України і регулюються Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Центральним органом виконавчої влади з питань лісового господарства є Державне агентство лісових ресурсів України (Держлісагенство України), діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України, входить до системи центральних органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері лісового та мисливського господарства.

Державне підприємство «Івано-Франківське лісове господарство» (ДП «Івано-Франківський лісгосп») підпорядковане Івано-Франківському обласному управлінню лісового та мисливського господарства, яке є територіальним органом Держлісагенства України.

У структуру ДП «Івано-Франківський лісгосп» входить 8 лісництв

Основною виробничою одиницею на підприємстві є лісництво.

Лісництва знаходяться на території 3-х адміністративних районів Івано-Франківської області та землях м.Івано-Франківська, а саме:

Адміністративно-організаційна структура

Найменування лісництв, місцезнаходження контор	Адміністративні райони	Площа, га
1. Ямницьке, с-ще Ямниця	Тисменицький	2572
	м. Івано-Франківськ	88
Разом:		2660
2. Рибненське, с. Рибне	Тисменицький	2739
Разом:		2739
3. Дністровське с-ще Єзупіль	Тисменицький	3201
	м. Івано-Франківськ	20
Разом:		3221
4. Марковецьке м. Тисмениця	Тисменицький	2886
	м. Івано-Франківськ	309
Разом:		3195
5. Тисменицьке м. Тисмениця	Тисменицький	1992
	Тлумацький	1049
Разом:		3041
6. Тлумацьке м. Тлумач	Тисменицький	773
	Тлумацький	2253
Разом:		3026
7. Братівське м. Тлумач	Тлумацький	2406
Разом:		2406
8. Хрипелівське с. Зелена	Надвірнянський	4675
Разом:		4675

Найменування лісництв, місцезнаходження контор	Адміністративні райони	Площа, га
Всього по держаному підприємству:		24963
в тому числі по адміністративних районах		
	м. Івано-Франківськ	417
	Тисменицький	14163
	Тлумацький	5708
	Надвірнянський	4675

Станом на 01.01.2018 року загальна чисельність працівників на підприємстві становить 160, із них 136 чоловіків (85%) і 24 жінки (15%). В основному, це працівники у віці 36 і більше років (61%).

Соціальні характеристики працівників підприємства по статі, віку, освіті та рух кадрів

Характеристика працівників	Станом на 01.01.2018 р.
Стать	
Жінки	24
Чоловіки	136
Разом:	160
Вік	
до 35 років	36
36-55 років	98
56- 65 років	25
66 і >	1
Освіта	
Загальна середня	26
Професійно-технічна	55
Середня технічна	18
Вища	61
Рух кадрів	
Коефіцієнт плинності кадрів	10 %
Кількість працівників, які пройшли навчання за рахунок підприємства, а саме:	17
підвищення кваліфікації	13
Кількість працівників, які навчаються, всього:	3
в тому числі за рахунок підприємств	-

Підприємство володіє необхідною матеріально-технічною та технологічною базою і достатнім кадровим потенціалом; має сучасне комп'ютерне забезпечення, тобто все необхідне для ведення лісового господарства.

Бюджетного фінансування лісгосп не отримує. Витрати лісгосподарської діяльності фінансуються за рахунок власних коштів, а саме за кошти отримані від реалізації лісопродукції.

4. Обґрунтування розміру розрахункової лісосіки

Розрахункова лісосіка – щорічна, науково обґрунтована норма заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, яка затверджується для кожного власника, постійного користувача лісів окремо за групами порід, виходячи з принципів безперервності та використання лісових ресурсів.

Розрахункова лісосіка рубок головного користування по ДП «Івано-Франківський лісгосп» обрахована Українським державним проектним лісовпорядним виробничим об'єднанням (УКРДЕРЖЛІСПРОЕКТ).

Розрахункова лісосіка в розмірі 20,00 тис. м³ затверджена наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища від 23.12.2010 р. №591, в тому числі по господарствах:

- хвойне - 5470 м³ (ялинова - 5470 м³)
- твердолистяне – 10500 м³ (дубова – 5530 м³, букова – 2120 м³; грабова – 2850 м³)
- м'якколистяне – 4030 м³ (березова - 3200 м³; ч/вільхова – 830 м³)

Заготівля деревини та її вивезення на 2018 рік планується у повній відповідності з розрахунковою лісосікою та наданими дозволами на спеціальне використання лісових ресурсів, виданих Івано-Франківським управлінням лісового та мисливського господарства в обсязі розрахункової лісосіки.

5. Умови для моніторингу приросту і динаміки таксаційних показників лісового фонду

Базова інформація про приріст і таксаційні показники збирається в процесі проведення лісовпорядкування, при якому проводиться суцільна інвентаризація всіх лісових ділянок.

Поточна інформація визначається по матеріалах безперервного лісовпорядкування, при якому враховуються всі зміни в лісовому фонді підприємства, які відбулися за поточний рік.

При складанні плану господарської діяльності підприємства, проводиться аналіз таксаційних показників, на які мають вплив обсяги запроектованих і проведених заходів.

Обсяги запроектованих основних видів робіт на 2018 рік та їх вплив на динаміку лісових земель.

№ п.п.	Назва запланованих на 2018р. основних лісгосподарських заходів	Обсяги робіт	
		од. вим.	Об'єм
1	Рубки головного користування	га	152,4
		тис. м ³	20,0
2	Проведення рубок формування та оздоровлення лісів і інші рубки	га	1026
		тис. м ³	15,5
3	Створення лісових культур Природне поновлення	га	50,0
		га	19,0
4	Переведення у вкриті лісовою рослинністю землі: не зімкнуті лісові культури, природне поновлення	га	30,0
		га	15,0
5	Догляд за лісовими культурами	га	300,00

В результаті виконання запроектованих заходів, динаміка площ земель лісового фонду та таксаційні показники, в основному, змінюються в природних межах.

6. Природоохоронні заходи щодо охорони довкілля

План природоохоронних заходів на підприємстві складено у відповідності з Основними напрямками державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки та іншими діючими нормативно-правовими актами України щодо природоохоронної діяльності.

Комплекс природоохоронних заходів запланованих на 2018 рік по ДП «Івано-Франківський лісгосп»

№ пп	Назва природоохоронного заходу	Місце розташування, обсяги, тощо.
1	2	3
1. У сфері поводження з відходами		

1.1	Укласти договори із спеціалізованими організаціями на вивезення і передачу відходів для утилізації	<i>Господарський двір лісгоспу</i>
1.2	Проводити адміністративні перевірки підрозділів підприємства та підприємців щодо дотримання ними санітарних умов в лісах та на виробничих територіях	<i>Всі підрозділи, при проведенні ревізій і цільових перевірок</i>
2. Охорона водних ресурсів		
2.1.	Утримувати криниці та джерела в належному стані	<i>Територія лісгоспу, лісництва та лісові масиви Постійно</i>
2.2.	Відбирати проби води із криниць та передавати відібрані проби на аналіз у ліцензовану лабораторію.	<i>Виробничий комплекс, лісництва. Один раз на рік або при потребі</i>
2.3.	Утримувати стоянку автомобілів та місце зберігання ПММ в належному стані.	<i>Виробничий комплекс. Постійно.</i>
2.4.	Забезпечити наявність достатньої кількості абсорбентів для видалення проливів нафтопродуктів в разі їх утворення.	
3. У сфері ведення лісового господарства і використання лісових ресурсів.		
3.1	Отримання матеріалів безперервного лісовпорядкування, як системи заходів, спрямованих на забезпечення ефективної охорони і захисту, раціональне використання, підвищення продуктивності лісів і їх відтворення, оцінку лісових ресурсів та моніторингу.	<i>Лісовий фонд ДП «Івано-Франківський лісгосп», площею 24963 га</i>
3.1.1	Проведення аудиту лісової сертифікації, як добровільної ініціативи, спрямованої на забезпечення підтвердження відповідності ведення лісового господарства на підприємстві, вимогам відповідних міжнародним стандартів (Принципи і Критерії FSC)	
3.2.	Раціональне використання лісових ресурсів за рахунок їх комплексного використання (впровадження групово-поступових рубок з наступним природним відновленням лісу, створення та формування змішаних за складом високопродуктивних, корінних деревостанів тощо)	
3.3.	Проведення рубок формування та оздоровлення лісів, направлених на поліпшення породного складу і якості лісів та підвищення їх продуктивності, в обсязі 1026,0 га.	
3.4.	Відновлення лісів в обсязі 69,0 га.	
3.5.	Охорона лісів від пожеж, шкідників та хвороб	
3.6.	Ремонт і утримання доріг лісгосподарського призначення та інші допоміжні лісгосподарські роботи	
3.7.	Перед проведенням лісгосподарських і лісозаготівельних робіт проводити оцінку потенціального впливу на навколишнє природне середовище (ОВНС)	
3.8	При проведенні лісгосподарських і лісозаготівельних робіт дотримуватись заходів щодо запобігання або зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, відображених в Акті ОВНС та інших нормативних документах.	
3.9	З метою збереження біорізноманіття, продовжувати виявляти червонокнижні види рослин і тварин, ліси високої природоохоронної цінності та залишати ключові біотопи і об'єкти при проведенні лісосічних робіт.	<i>Лісництва</i>

7. План виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин

Охорона біорізноманіття включає систему правових, організаційних, економічних, матеріально-технічних, освітніх та інших заходів, спрямованих на збереження, відтворення і використання рослинного і тваринного світу.

Основні вимоги законодавства щодо забезпечення охорони рослинного світу визначені ст. 25, 26 Закону України «Про рослинний світ», тваринного світу – розділом IV Закону України «Про тваринний світ», рідкісних та зникаючих видів флори і фауни – Законом України «Про Червону книгу України».

План
виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин

№ пп	Назва заходу щодо виявлення та взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів	Заходи щодо охорони рідкісних і зникаючих видів	Хто проводить
1	Проведення обстеження земельних лісових ділянок при відводах і таксації лісосік рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів на 2018 рік. При обстеженні виділяються ключові біотопи і об'єкти.	Збереження ключових біотопів і об'єктів. При виявленні виділяється охоронна зона	Спеціалісти лісгоспу, лісничі, зацікавлені сторони
2	Виявлення рідкісних і зникаючих видів фауни та їх моніторинг (лелека чорний, голуб-синяк, сови і інші птахи). Охорона.	Створення охоронних зон навколо гнізд. Заходи, які є джерелом шуму не проводити.	Спеціалісти лісгоспу, зацікавлені сторони, Волонтери
3	Нанесення на карти місця зростання та мешкання популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності;	На картах-схемах по лісництвах наносяться рідкісні та зникаючі види і біотопи	Лісничі, помічники лісництв
4	Здійснення щорічного спостереження за рідкісними та зникаючими видами флори і фауни		Спеціалісти лісгоспу, зацікавлені сторони
5	Проведення навчання державної лісової хорони щодо виявлення рідкісних та зникаючих видів флори і фауни		Спеціалісти лісгоспу
6	Виготовлення і розвішування штучних гніздівель для рідкісних і зникаючих видів птахів, моніторинг заселення гніздівель	Виготовлення і розвішування	Спеціалісти лісгоспу, зацікавлені сторони, Волонтери
7	Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин		Адміністрація лісгоспу
8	Співпраця з природоохоронними службами, екологічними організаціями з метою встановлення охоронних зон і захисних територій для рідкісних, зникаючих видів та середовищ їх існування, а також способів ведення господарства на цих територіях		Адміністрація лісгоспу
9	Публікація матеріалів в ЗМІ та на сайті підприємства	Колективне обговорення матеріалів для публікації	Працівники підприємства

Івано-Франківською обласною радою затверджено Список рідкісних, зникаючих видів рослин і грибів, які потребують охорони в Івано-Франківській області.

Охорона видів рослин і грибів занесених до списку забезпечується шляхом заходів:

- установка особливого правового статусу, заборона або обмеження їх використання,
- врахування вимог щодо їх охорони під час розробки нормативних актів місцевого рівня,
- системна робота щодо виявлення місць їх зростання, проведення постійного спостереження за станом популяцій,
- пріоритетного створення на територіях, де вони зростають системи заповідних та інших об'єктів, що особливо охороняються,
- створення банків їх генофонду, розведення у спеціальних умовах (розсадниках, ботанічних садах, дендропарках тощо),

- урахування спеціальних вимог щодо охорони під час розміщення продуктивних сил, ведення господарської діяльності, вирішенні питань відведення земельних ділянок, розробки проектної та проективно-планувальної документації, екологічної експертизи.

8. План виявлення та управління лісів високої природоохоронної цінності (ЛВЦП)

Виявлення ЛВЦП у межах лісової території здійснено у два етапи.

Першим етапом була попередня оцінка, яка відразу виключила усі ті лісові території, які очевидно не мають ЛВЦП та визначила ліси, які потенційно їх мають.

Попередня оцінка проведена працівниками інженерного складу ДП «Івано-Франківський лісгосп» та працівниками лісництва шляхом аналізу наявної інформації (в т.ч. матеріалів лісовпорядкування, картографічних матеріалів). Попередній аналіз не вимагав використання складних даних або спеціальних досліджень.

Другим етапом є повна оцінка. Ця оцінка здійснена для лісових територій, що потенційно мають ЛВЦП з метою чіткого встановлення на них однієї чи кількох ЛВЦП. На цьому етапі ідентифікація ЛВЦП відбувається за фактом перевищення відповідного порогового значення. Порогові значення, залежно від категорій, виражаються кількістю рідкісних видів, мінімальним розміром території, ступенем важливості функцій лісу, тощо.

Там, де попередня оцінка визначила, що ЛВЦП є потенційно наявними, працівниками ДП «Івано-Франківський лісгосп» проведено повну оцінку на предмет наявності чи відсутності ЛВЦП. План виявлення та управління ЛВЦП представлений у таблиці нижче.

План
виявлення та управління лісів високої природоохоронної цінності (ЛВЦП)

№ пп	Назва заходу щодо виявлення лісів високої природоохоронної цінності (ЛВЦП)	Хто проводить	Терміни проведення
1	Проведення обстеження земельних лісових ділянок на предмет визначення їх як об'єкту, що має високу природоохоронну цінність	Спеціалісти лісгоспу, лісничі, зацікавлені сторони	2018 рік
2	Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення лісів високої природоохоронної цінності (ЛВЦП)	Адміністрація лісгоспу	2018 рік
3	Виявлення лісів високої природоохоронної цінності (ЛВЦП)	Спеціалісти лісгоспу, зацікавлені сторони, Волонтери	постійно
4	Нанесення на карти лісів високої природоохоронної цінності (ЛВЦП) для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності	Лісничі, помічники лісництв	постійно
5	Здійснення щорічного спостереження за лісами високої природоохоронної цінності (ЛВЦП)	Спеціалісти лісгоспу, зацікавлені сторони	постійно
6	Проведення навчання державної лісової охорони щодо виявлення лісів високої природоохоронної цінності (ЛВЦП)	Спеціалісти лісгоспу	постійно
7	Публікація матеріалів в ЗМІ та на сайті підприємства	Працівники підприємства	постійно

Процес сертифікації лісів і збереження лісів високої природоохоронної цінності є постійно діючим процесом за участю як фахівців, так і всіх зацікавлених сторін.

9. Опис і обґрунтування використання відповідної заготівельної техніки та устаткування

Економічна діяльність підприємства ґрунтується на заготівлі і реалізації деревини від рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів.

Рубка стиглого лісу - це збір лісового врожаю, що в лісівничій науці трактується як перша фаза лісовідновлення. Виходячи із конкретних умов зростання на ділянці, де проводяться вирубки стиглого лісу, в залежності від прийнятого рішення щодо лісовідновлення, планується застосовувати відповідну систему рубання.

Лісозаготівельні роботи плануються проводити способами, які виключають або обмежують негативний вплив на довкілля та лісовідновлення. На кожному лісосіку видається лісорубний квиток, який дає право на заготівлю деревини. У лісорубних квитках зазначається спосіб рубки і очищення лісосіки, наявність підросту, насінників, ключових біотопів та об'єктів, які повинні бути збережені під час розробки лісосіки.

На кожному лісосіку до початку її розробки складається технологічна карта, яка з врахуванням конкретних умов відображає лісівничі та організаційні вимоги до виконання робіт.

Технологічна карта вміщує перелік підготовчих робіт, визначає схему розробки лісосіки з нанесення на ній виробничих об'єктів, устаткування, шляхів, волоків, способи виконання лісозаготівельних операцій (валка, обрубка сучків, розрізування стовбурів на сортименти, їх сортування і трелювання, штабелювання, навантаження і вивезення деревини, очищення місць рубок), черговість розробки пасік, передбачає заходи щодо охорони праці та природоохоронні заходи (запобігання ерозії ґрунтів, збереження ключових біотопів і об'єктів тощо). До технологічної карти додається Акт обстеження даної ділянки, в якому вказані заплановані заходи щодо мінімізації негативного впливу рубки на навколишнє природне середовище.

Під час проведення підготовчих робіт на лісосіці та по її периметру, вздовж лісовозних доріг та діючих трелювальних шляхів, в радіусі 50 метрів від місць розміщення обігрівального приміщення, верхніх складів, місць розміщення техніки та паливно-мастильних матеріалів звалюють усі небезпечні дерева.

Облаштовуються місця для обігріву та відпочинку, встановлюються знаки безпеки на стежках та дорогах, які проходять через лісосіку.

Підготовчі роботи проводить бригада, що виконує основні лісосічні операції.

Всі лісосічні роботи виконуються лише відповідно з вимогами карти технологічного процесу розробки лісосік.

Чинники, які впливають на вибір лісозаготівельної техніки і обладнання наступні:

1. технологія лісозаготівель, яка включає і спосіб заготівлі деревини (хлистовий чи сортиментний);
2. площа лісосіки;
3. об'єм стовбура і запас деревини на лісосіці;
4. розташування, ґрунти і рельєф;
5. відстань трелювання і вивезення деревини;
6. спосіб очищення лісосік від порубкових решток.

На підприємстві застосовується сортиментний спосіб заготівлі деревини, який дає змогу використовувати колісні трактори та машини.

Звалювання дерев, обрізування сучків, розкрязування стовбурів на сортименти проводиться бензопилами Хускварна або Штиль.

Після розкрязування стовбурів на сортименти проводиться їх трелювання тракторами різних модифікацій. Тип тракторів – колісні універсальні класу.

Марка двигуна тракторів Д-240, ЯМЗ-236, двигуни дизельні чотирьохциліндрові чотирьохтактні з безпосереднім вприском і робочим об'ємом - 4,75; 7,12 л.
Ємкість паливного баку – 130, 330 л.

Фактичні витрати дизпалива на трелювання 1 м³ деревини становлять 0,625, 1,3 і Мд- 10-0,024 літрів.мд-10 -0,3

Застосування на лісозаготівлях швидкохідних колісних тракторів, які оснащені різноманітним технологічним обладнанням, дає можливість трелювати і одночасно сортувати деревину по породах, сортиментах, розмірах, групах діаметрів, сортах тощо.

Трактори, які використовуються на підприємстві, характеризуються по відношенню до гусеничних тракторів кращою маневреністю та ергономікою, тобто є більш комфортними і пристосованими для використання. Але головне, що вони в меншій мірі впливають на ґрунтову поверхню і пошкодження підросту, кореневої системи ростучих дерев та надґрунтового покриву трав'яних і кущових рослин. По наших спостереженнях на лісосіках поступових рубок та суцільних рубках із збереженням підросту збереженість підросту достатньо висока (до 70%). У місцях поодиноких проїздів колісної техніки дрібний підріст не зазнає особливих пошкоджень, а лише приминається до поверхні ґрунту.

Рубки головного користування проводяться, головним чином, в соснових деревостанах з загальним запасом деревини близько 400 м³/га, при середній площі лісосіки 1,8 га., і середньому об'ємі стовбура в корі близько 1м³ (діаметр 34 см).

Рельєф лісосік рівнинний. Переважають дерново-підзолисті глинисто-піщані та дерново-підзолисті супіщані або суглинисті свіжі та зволожені ґрунти, на яких багаторазовий прохід техніки по одному сліду (волоку) навіть після літніх опадів не впливає на прохідність і не призводить до значного пошкодження ґрунту. Такі лісосіки можливо освоювати на протязі року.

Незначний обсяг лісосік, які мають підвищену вологість, на протязі всього теплого періоду року, де трактори МТЗ -80,82 швидко порушують рослинний покрив і утворюють глибоку колію на волоках або зовсім не мають можливості проїзду, освоюються в зимовий період при замерзанні ґрунту.

В Акті обстеження лісосік для кожної лісосіки вказується сезон заготівлі. На основі Акту обстеження проводиться розподіл лісосічного фонду на зони літньої і зимової заготівлі і вивозки.

На лісосічних роботах впроваджена бригадна форма праці. Бригада виконує весь комплекс робіт від звалювання до очистки лісосіки від порубкових залишків. Виконану роботу приймає майстер лісу даної ділянки. Крім того майстер веде електронний облік деревини, займається відпуском деревини та складає звіт про рух лісо продукції.

Одночасно із заготівлею деревини та після її закінчення проводиться очищення лісосіки від порубкових залишків.

Залежно від лісорослинних умов і вимог лісовідновлення застосовуються такі способи очищення лісосік:

- збирання порубкових решток використання на паливо і для промислової переробки,
- збирання порубкових решток у купи та вали для перегнивання в місці збирання,
- збирання порубкових решток у купи з наступним їх спалюванням.

Спалювання забороняється проводити в пожежонебезпечний період.